

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 13916

Tarih : 16-09-2025

10/3116

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başta Prof. Dr. Bengi Başer'in kamuoyunda infial uyandıran sosyal medya paylaşımı olmak üzere, Türkiye'de son dönemde hızla yükselen ırkçı söylem, nefret suçları ve ayrımcılık vakalarının tüm boyutlarıyla araştırılması, bu söylemlerin arkasında yatan sosyal, kültürel, siyasal dinamiklerin ortaya konulması, bu tür suçlarla mücadelede mevcut yasal ve kurumsal mekanizmaların yeterliliğinin değerlendirilmesi ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Serhat Eren
Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye son yıllarda etnik köken, dil, kültür ve inanç temelli nefret söylemlerinin kamusal alanda giderek daha yaygın ve sistematik bir biçimde normalleştiği bir sürece tanık olmaktadır. Özellikle Kürt yurttaşlara yönelik nefret temelli söylemler, sadece bireysel öfke patlamalarından ibaret olmayıp yapısal bir tahakküm diline dönüşmüştür. Bu dönüşüm, toplumsal barışı zedeleyen ve demokratik eşitlik ilkelerini tehdit eden derin sonuçlar doğurmaktadır.

İrkçı dilin etkileri ve sonuçları yalnızca hedef alınan birey ya da grubu değil, tüm toplumun güvenlik algısını, psikolojik bütünlüğünü ve dayanışma kültürünü derinden etkilemektedir. Uluslararası literatürde nefret suçlarının mağdurlar üzerinde travmatik etkiler yarattığı, bireylerin kendilerini güvensiz hissettikleri, sosyal yaşamdan çekildikleri ve toplumsal görünürlüklerinin azaldığı kanıtlanmıştır. Bu da yalnızca bireyi değil, toplumu da kırılanlaştırmaktadır.

Kültürel ve siyasal zeminler açısından bu nefret dili Türkiye’de yalnızca bireysel önyargı olarak ele alınamaz. Kolonyal ırkçılık olarak tanımlanan bu ideolojik yapı, bir halkı “alt tür” olarak konumlandırarak tahakküm ilişkilerini kalıcılaştırmayı hedeflemektedir. Bu yaklaşım, Kürtlerin kamusal alandan dışlanması, dillerinin, kültürlerinin ve kimliklerinin değersizleştirilmesi gibi uygulamalarla somutlaşmaktadır. Belediyelere atanan kayyımların yer adlarını ve tabelaları değiştirmesi, toplumsal hafızaya dönük simgesel saldırılar, Kürt karşıtı sistematik kampanyaların devlet aygıtı tarafından göz ardı edilmesi bunun en çarpıcı örneklerindendir.

İrkçılığı cesaretlendiren en büyük etkenlerden biri ise cezasızlıktır. Kürtlere yönelik ırkçı söylem ve eylemlerde bulunan faillerin büyük oranda soruşturmayla uğramadığı, soruşturulanların ise çoğunlukla aklandığı ya da sembolik yaptırımlarla karşılaştığı bilinmektedir. Bugüne kadar Kürt kimliğini hedef alan birçok siyasi aktör, gazeteci, akademisyen veya kamu görevlisi hakkında etkin bir yargı süreci işletilmemiştir. Bu da ırkçılığın fiilen devlet koruması altındaymış gibi algılanmasına, nefretin meşrulaşmasına ve yeniden üretilmesine yol açmaktadır.

Uluslararası düzeyde de nefret söyleminin sonuçları konusunda önemli uyarılar yapılmaktadır. Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi raporlarında, sosyal medyada yayılan nefretin fiziksel şiddete dönüşme riskine dikkat çekilmekte, hükümetler bu konuda önleyici tedbirler almaya çağırılmaktadır. BM Genel Sekreteri’nin ifadesiyle, sosyal medya nefretin yayıldığı “zehirli çöplük” haline gelirken, bu nefret kamusal söylemde yer bulduğunda toplumsal barış tümüyle tehdit altına girmektedir.

Türkiye’de ise bu zehirli söylemler sadece sosyal medyada değil, siyaset, medya ve akademide de gittikçe daha fazla yer bulmakta, kimi çevrelerce desteklenmekte ve normalleştirilmektedir.

Özellikle Kürtlere yönelik kullanılan düşmanca dil, çoğu zaman “güvenlik” ya da “birlik” kavramları arkasına gizlenerek dolaşıma sokulmakta; ayrımcılık açıkça teşvik edilmektedir.

Prof. Dr. Bengi Başer’in sosyal medya paylaşımı bu bağlamda simgesel bir örnektir. “İnsan alt türleri” ifadesiyle yapılan bu açık ırkçı saldırı, yalnızca bir etnik kimliği değil, tüm demokratik toplumsal değerleri hedef almıştır. Bu vakaya verilen tepkiler de toplumda hala güçlü bir vicdani damar olduğunu, ancak bu damarın cezasızlıkla zedelendiğini göstermektedir. Toplumda barış ve bir arada yaşam kültürünün kök salabilmesi için bu tür nefret söylemlerinin yayılma nedenlerinin ortaya konması, cezasızlık politikalarının sorgulanması ve yeni yasal, kurumsal ve toplumsal tedbirlerin oluşturulması hayati önemdedir.

Yukarıda açıklanan gerekçeler ışığında; Türkiye’de yükselen ırkçılık ve nefret söylemlerinin özellikle Kürt yurttaşları hedef alarak sistematik bir dışlamaya dönüştüğü açıktır. Bu söylemlerin siyasal, hukuki ve toplumsal etkilerinin ortaya konulması, kamu görevlilerinin, akademisyenlerin ve medya temsilcilerinin sorumluluklarının değerlendirilmesi, mevcut mevzuat ve uygulamaların yetersizliklerinin tespit edilmesi ve bu doğrultuda önleyici, eğitsel ve cezai politikaların geliştirilmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından bir Meclis Araştırması açılması elzemdir.

1			
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	C. Otlm
3	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	Sarhan Oluç
4	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	Halide
5	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	Özgül
6	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	Ayşe Doğan
7	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKI	BATMAN	M. R. Tiryaki
8	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	Z. Uçar
9	KAMURAN TANHAN	MARDİN	K. Tanhan
10	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	H. Olan
11	SEVİLAY ÇELENK ÖZEN	DİYARBAKIR	S. Ç. Özen
12	YILMAZ HUN	İĞDIR	Y. Hun
13	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	Ö. B. Barın
14	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	Ö. Öcalan
15	NEJLA DEMİR	AĞRI	N. Demir
16	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	F. Şenyaşar
17	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	C. Akça Cupolo
18	İBRAHİM AKIN	İZMİR	I. Akın
19	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	K. Konukçu
20	MAHMUT DİNDAR	VAN	M. Dindar